

Константин Велики у светлу монета

ПОЛИТИКА 18.март 2000.године

Цар Константин Велики

(део колосалне статуе од мермера)

ПОД ЗНАКОМ ПОБЕДЕ

Савременици сведоче да је цар Константин пред пресудну битку на небу видео тајно знамење победе. – Чувене речи „Са овим знаком побеђујеш” наћи ће се утиснуте на монетама његових наследника

Почетком четвртог века на престолу Римског Царства смењивали су се владари потекли из редова војске, већином ниског порекла, али великих способности и амбиција. Још нешто им је било заједничко – сви су потекли са тла данашње Србије и сви су покушали да реформама поврате стару славу Рима. Рађали су се у Сирмијуму (Сремска Митровица) и околини, источној Мезији (данашња источна Србија и околина Зајечара), Наису (Нишу), а ловоре војних победа убирали широм Царства – од Британских острва до Индије.

Новац Константина Великог

где је приказан заједно са римским божанством Сол Инвицтус (313.г)

Дужином владавине, политичким успесима, а највише проглашењем хришћанства легитимном вероисповешћу (313.године), истакао се цар Константин Велики (владао од 306. до 337, године). О његовом животу и слави сведоче бројни историјски извори, али су новчани апоени, ковани у Константиново време од злата, сребра и бакра, археолозима најпоузданији путоказ. О томе говори недавно објављена монографија Слободанке Стојаковић „Константин Велики у светлу нумизматике” (издање Српског нумизматичког друштва из Београда, 1991.године).

Константин Велики на новцу својих наследника

Упозорење у сну

У првом делу монографије описане су прилике у Царству у доба Константинове младости, његов однос према породици и религији, спровођење управних и монетарних реформи, рад ковница и царева смрт у Никомедији (на малоазијској обали Црвеног мора). Други део односи се на примере ковања, а у прилозима налазимо податке о Константиновим личним именима, службеним и почасним титулама, мапе ширења Царства у његово време и најважније битке у којој је победио – битке на Милвијском мосту пред Римом 312.године.

Битка на Милвијском мосту

По легенди и неким историјским изворима Константин Велики је пред поменућу битку против Максенција, узурпатора престонице и самозваног владара, у сну био упозорен да на штитове и војне стегове стави божији знак (данашњим речником-христограм). Историчар Еузебије, писац дела „Vita Constantini”, напомиње да му је сам цар рекао да је уочи битке видео како се Сунце на небу претвара у знак крста под којим су биле записане речи „Hoc signo victor eris” („Са овим знаком побеђујеш”). Исте речи наћи ће се касније утиснуте на монетама које су ковали константинови наследници. Сам цар је у то време, као и већина Римљана, још увек поштовао бога Сола (Сунца).

Троструки славолук Константина Великог у Риму

У знак победе над Максенцијем сачињени су троструки славолук и колосална седећа статуа од мермера, смештена у базилици на римском форуму. Фигура цара била је дест пута већа од природне величине, а од ње су данас остали само делови – глава висока више од два и по метра, оба стопала, једно колена и десна рука са дршком непознате намене. Данас се ови комади чувају у дворишту Палате конзерватора на Капитолу. Историчар Еузебије тврди да је у царевој десници био уздигнут знак под којим је победио, али о каквом је знаку реч, научници могу само да претпостављају.

Сан Константина Великог и битка на Милвијском мосту

Маћеха и пасторак

Непобедиви владар и војсковођа, цар Константин је у приватном животу доживео две несреће. Историја бележи да је 326.године за само месец дана изгубио свог миљеника, првог сина Криспа, рођеног из везе са једном милосницом и супругу која је тада имала само тридесет година и петоро деце са њим. Крисп, изузетно надарен војник и заповедник царске флоте, наводно је због завере осуђен и погубљен у Поли (Пула), а царица Фауста је нађена задављена у царском купатилу на тријерском двору. Постоји више верзија о овим погубљењима од којих историчари две сматрају највероватнијим. По једној, сама Фауста је наредила Криспово убиство из страха за будућност својих синова, а потом Константин њено. По другој, Крисп је имао недозвољен однос са лепом и младом маћехом, па је Константин био принуђен да их обоје погуби. Чињеница је да је Сенат изгласао забрану сећања на Фаусту, а да је Криспа прогласио дивусом, да он није био заборављен и да је легенда о његовој срчаности дуго живела. О Фаусти, на сву срећу, археолозима данас говори нумизматички материјал са њеним ликом.

Портрет царице Фаусте на бронзаном новцу искованом непосредно пред њену смрт 326. у Цариграду. На реверсу је Фауста приказана као Салус како држи своја два сина Константина II и Констанција II.

Цар Константин Велики - бронзана статуа (Јорк,Енглеска)

Цара Константина и његову мајку Јелену црква је прогласила светитељима због заслуга у ширењу хришћанства. После смрти 337. године, мртво Константиново тело пребачено је преко Босфора у Константинопољ. Док је лежао на златном одру у градској палати, живот се на улицама града, бележе извори, одвијао мирно, као да је цар жив и још увек влада половином света.

Светлана Марковић-Штрбац